

Om

Skandinaviens framtid

AF

EMIL KEY

*

STOCKHOLM
HOS A. BONNIER
1848

Förord till den elektroniska utgåvan

Denna skrift av **Emil Key** (1822-1892) har digitaliserats i februari 2010 från Bayerska Statsbiblioteket av Google och i februari 2012 iordningsställts för Projekt Runeberg av Ralph E.

OM

SKANDINAVIENS FRAMTID

AF

EMIL KEY.

*

Pris: 16 sk. b:co. <td c* **Inkomsten användes till förmån för den pågående kampen i Danmark.**

OM

SKANDINAVIENS FRAMTID

AF

EMIL KEY.

STOCKHOLM,
HOS A. BONNIER.
1848.

»Den dag skall gry en gång som Nordens ära kröner ooh enar Asars barn på Asars jord, då Gefions ö med Juels, med Tordensköldars söner, som vaktskepp ankrar utför fjällstängd nord. Träng, viking, ej för när. Hon hvilar lugnt i säfven, men stridens röda hane gal i stäfven.

Och kommer någon sen vår sköldeborg att hota och stjäla friden från vår strand, med dödens fågel då på skullran, hviftar Rota blodröda vingar öfver haf och land. Förgrymmad reser sig ur hvilan fjellens dotter, ooh står med try par armar som starkotter.»

TEGNÉR.

*

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS JOH. BECKMAN.
1848.

OM SKANDINAVIENS FRAMTID.

*

I Februari 1838 — alltså för något öfver tio år sedan — tilldrog sig en stor händelse i Sveriges södra universitetsstad, i Lund. Vintern ofvannämnde år var ovanligt sträng. Öresund lade sig inom kort till en isbrygga mellan Seland och Skåne, på hvilken åkande och gående oupphörligt färdades fram och tillbaka. Under flere månaders tid uppstod sålunda en formlig landsväg eller rättare sjöväg öfver isen, vid hvilken stationer med provisionella värdshus och restaurationer inrättades till de resandes beqvämlighet. Danskarne beslöto härunder att taga revanche för Carl den tiondes tåg öfver Bälten. Flere hundrade studenter begåfvo sig åstad en vacker vinterdag från Köpenhamn till Lund. Att *det* eröfringståget skulle och måste lyckas, derom egde de den gladaste, mest ungdomliga tillförsigt. Utgången har besannat deras hopp; det är med vänskapens välde våra Danska bröder sedan dess beherrskat oss.

Hade Saxo Grammaticus, den store häfdatecknaren, och hans vän, Erkebiskop Absalon, der de slumra »hinsidan sundet», eller biskoparne i stensarkofagerna under Kraftskyrkans underjordiska hvalf då kunnat resa sig upp ur deras grafvar, skulle de sett det af dem aldrig anade skådespelet: Svensk och Dansk ungdom i broderlig förening! De skulle fått höra luften genljuda af glada manliga sånger, skådat hundratals ynglingar gående arm i arm, under det Danska och Svenska tungomålen flätade sig oupplösligt samman i varma välgångsönskningar för det återförenade fäderneslandet.

Det gick dock här som vid så många andra tillfällen, der ungdomen gjort ressällskap allenast med sin genius. »De gamle» ville icke hafva med den saken att skaffa. »De försigtige» hade förhinder, och de »småförståndige» logo öfver »barnsligheterna», under det att de »stilla i landen» tyckte att »det vore bättre om ungdomen använde tiden på något nyttigt.» — Men hvad hände? — Öfver hela Skandinavien kändes liksom flägten af vingar, och en

aning genombäfvade hvarje sinne, vare sig Norskt, Svenskt eller Danskt, begåfvadt med siareblick, med förmåga att »se andar.»Ett nytt väsen hade fått lif och med ens bredt ut vingarne öfver Norden. Det var Skandinaviens framtid!

Framfödt till verlden, i det högtidliga ögonblick Tegnér vid magisterpromotionen 1829 i Lunds domkyrka lagerkrönte Oehlenschläger, både detta vänskapens och inspirationens barn först nu erhållit namn. Det döptes i festpokalernas skummande vin och enthusiasmens glädjetårar. Köpenhamns och Lunds studenter stodo i djupa leder som döpelsevittnen åt den nye verldsborgaren, och åtogo sig dess utveckling och uppfostran. Ungdomen har gjort hvad den alltid gör, den har hållit ord.

Ifrån det ögonblicket blef det ett behof för Köpenhamns och Lunds studenter att utbyta tankar och ord med hvarandra. De strängar, hvilka under dessa ömsesidiga besök anslogos, vibrerade allt starkare öfver Norden. Köpenhamnarnes färd till Stockholm och Upsala, samt slutligen och framförallt de Svenska och Norska studenternas stora tåg till Köpenhamn sommaren 1845, framställde Skandinaviens enhet och nationalitet som en helgjuten, sammanhängande, harmonisk dröm inför den öfriga verlden.

Mången läsare torde numera hafva förgätit det — i kommande seklers skildring afnärvarande tider — oförgätliga mottagande Norska och Svenska studenterna rönte vid detta tillfälle? — Vi tillåta oss fördenskull låna en skizz som på det lifligaste påminner derom»Berättelse om Studenttågen till Lund och Köpenhamn sommaren 1845, utgifven af Upsala-studenternas Direktion.».

»Köpenhamn uppdykade ur de glittrande vågorna med sina många torn och spiror, sina palatser och hus. När vi hunnit något öfver Sundets midt, började skyarne dela sig, solen framträdde och det blef med ens lika klart på himmelen som i allas blickar. Detta anslog alla som ett lyckligt förebud och stämde sinnena till de högtidligaste känslor, Och aldrig har väl något haf varit vittne till en herrligare scen, än den, som nu visade sig vid anblicken af dessa tvenne skepp, som, alla förande de tre Skandinaviska flaggorna, broderligt gungade bredvid hvarandra med en dyrbar börda af Nordens ungdom här mot en strand, der förr endast fiender funnos, men der den nu skulle falla i bröders öppnade armar! Hjertat slog högre, känslan lyfte sig och en viss stolt trygghet fyllde själen. Den lefvande taflan framför oss blef allt tydligare och framstod i samma mån i allt större fägring, i synnerhet sedan vi passerat fästningen *Tre-Kroner*, der en mängd af manskap visade sig på vallarne och hurrade. Hvarthän ögat vände sig, var lif och rörelse: det danska ångfartyget »Hamlet» ilade oss till mötes, krängande under bördan af de öfvertaliga passagerarne, hvilka saluterade och hurrade under en klingande musik. I den rymliga hamnen, som snart skulle mottaga oss, vajade flaggor från tusentals master — den vackra Dannebrogen förtroligt blandad med de norska och svenska flaggorna. På örlogsskeppet »Galathea» hurrade besättningen, och mellan de större fartygen kryssade emot oss skarptseglande slupar, bemannade med »*Holmens*» hurtiga och tappra matroser, som hurrande svängde sina hattar och af oss på samma sätt återhelsades. Detta var dock endast inledningen till de storartade skådespel, som snart i snabb vexling skulle aflösa hvarandra! Vi betogos nästan af häpnad, när vi kastade blicken mot kusten åt höger, der *Langelinies* herrliga promenad utsträckte sig längs Sundet med sina oändeliga alleer. Här, hvarest inträdet eljest betalas, men nu genom Auktoriteternas förekommande välvilja gratis hölls öppet för en och hvar, hvimlande en tallös menniskomassa. Den ena hurrastormen efter den andra genombrusade rymdenoupphörligt och nästan utan mellanskof, och framrullade i åsklikt dånande ljudböljor, med en styrka, som antydde den utomordentligaste hänförelse» Men folkskarorna slutade icke med *Langelinie*, utan stodo lika tätt packade ända fränt till *Toldboden;* der syntes likväl mängden förnämligast bestå af fruntimmer, och man hade också till flere tusen damer utdelat biljetter, för att försäkra dem om bättre platser. De befunno sig närmast stranden och hviftade oaflåtligt med sina näsdukar, medan männen under hurraropen läto hattarna hvirfla i luften. Vi försökte väl att gifva återsvar från vår sida, men huru skulle vi kunnat höras — hvad förmår en fläkt emot stormen! Bröstet ömsom vidgades, så att det ville brista, ömsom sammanpressades, så att vi knappast fingo fram ett ljud. Först hade vi sjungit *A. F. Lindblads* helsningssång: »Fritt må stormarna gå!» men nu gaf sig vår känsla ovilkorligen luft i sången: »Atter det Skilte Böjer sig sammen!» Vi vete icke, om ens en enda ton af denna förmådde framtränga till stranden; men vi söngo den ändock ur djupet af vår själ, och blefvo derunder af dessa

siareords nu nästan handgripliga sanning så mägtigt gripne, att varma tårar, aftacksamhet mot Försynen för ett fullbordadt hopp, banade sig väg utför kinderna».

»Tåget kunde blott med en viss högtidlig långsamhet röra sig framåt genom dessa stadens hufvudgator, i anseende till den ofantliga mängd af menniskor, som alltjemt omgaf det på alla sidor. Oaktadt alla den utmärkta Köpenhamnska polisens oförtrutna bemödanden att hålla vägen öppen, var det nämligen omöjligt att allestädes undvika trängsel och stockning. Alla fönster vid de gator, der vi gingo fram voro derjemte i ordets egentligaste mening så öfverfyllda med högtidsklädda åskådare, att man hade svårt att förstå, huru alla kunde få rum. Ehuru dessa platser nästan uteslutande blifvit lemnade åt Damerna, tycktes de ändå icke kunna rymma alla, då man såg, att äfven på de platta taken en del placerat sig på beqväma stolar! Öfverallt mottogo vi de otvetydigaste bevis på huru hjertligt välkomne vi voro. Damerna sågo vänligt ned till oss, hviftade med näsdukarna, och ett ordentligt blomsterregn sändes af sköna händer ned öfver våra hufvuden: dels bundna eklöfskransar, dels lösa blommor, studom sammanknutna i täckt ordnade buketter. Många gäster bevara ännu såsom heliga reliker dessa minnen af dansk välvilja, hälst flere afdem voro försedde med små vidhäftade deviser, innehållande någon för tillfället betecknande och med lätt qvinnohand nedskrifven vers af någon bland Skandinaviens stora skalder. Derjemte var det i sanning undransvärdt att se, hvilken aktningsfull uppmärksamhet *alla* utan undantag visade oss under vandringen. Hände det nämligen, att trängseln blef allt för stor i smalare gator, så använde de sitt yttersta bemödande att tränga ut åt sidorna, för att icke komma in på studenttåget och förorsaka något hinder eller obehag. Detta sades till och med en gång hafva föranledt, att folkmassan genom sin påtryckning välte omkull en af de frånspända Omnibusvagnar, som på Kongens Ny-torv på förhand hade blifvit ställda vid vår väg, för att åt skådelystna uthyras. Äfven ett *enskildt* drag af folkets artighet förtjenar att här anföras. En af de anlända studenterna hade ännu icke lyckats att uppfånga någon af de nedregnande blommorna, när en särdeles vacker bukett öfver honom nedkastades från ett fönster, uppfyldt af de fagraste åskådarinnor. Men buketten hann icke fram, utan föll på marken: gerna ville han ega den, men det fortgående tåget tillät intet uppehåll — han kunde endast kasta längtande blickar på densamma. Detta bemärktes af enbarhufvad gatpojkes qvicka ögon; genast armbägade han sig fram till stället, upptog buketten och lemnade den till studenten med en så artig bugning, som den starka trängseln medgaf, hvarefter han genast försvann i folkhopen.

»For at sige med eet Ord», yttrar sig tidningen Fædrelandet för denna dag, »siden *Thorvaldsens* Hjemkomst og Begravelse har Kjöbenhavn intet lignende seet!» Ja, somlige trodde sig till och med kunna antaga, att folkmängden, som nu var i rörelse, var större än *då* och steg till omkring 50,000 menniskor!

Anblicken af denna stora stad med så talrika innevånare, alla lifvade och hänryckte af en enda stor tanke, måste i sanning på oss göra det djupaste intryck, Vi kunna således om detta lysande intåg med större skäl säga, hvad de Danske Studenterne yttrade om mottagandet i Upsala vid besöket 1843: »Det var et Panorama, som maatte have overrasket seirkronede Fyrster, end sige da en Flok af fremmede, navnlöse, paa Alt unden Ungdomens Haab og Begeistring fattige Ynglinge!» — Sedan detta oförgätliga triumftåg på sådant sätt varat omkring 2 timmar, framkommo vi ändteligen kl. ½ 3 till Studie-gaarden och drogo in i sollennitetssalen, under mängdens hurrarop utanföre.»I sanning! någon renare, ädlare, mer ungdomsfrisk början har väl aldrig något verlds-historiskt företag haft?!

Månne det icke var en ur djupet af folklifvet uppspringande profetisk aning, som genomilade Danmarks folk och orsakade den dödlika tystnaden, när Konungen af Preussen nyss förut anlände till Köpenhamn och lika inkognito — eller kanske rättare tvertom — begaf sig derifrån, vid underrättelse om det annalkande studenttåget? Det var ju samme konung som *nu* sänder roflystna härar mot samma folk, hvilket visade *oss* en mer än kunglig ära! Nåväl! Ligger det ej i sammanställningen af dessa tvänne gästbesök — den Preussiska Konungens och den Nordiska ungdomens — en gripande uppmaning att visa oss värdiga det höga kall, till hvars utöfning Skandinaviens framtid då — om vi så få säga — tog på hand af oss, ungdom?

Hittills har allt varit vår och solsken. Den unga anden har fritt fått gunga på vänliga böljor, glädjas af fredliga nöjen, drömma och sjunga om framtiden. Så är ej mera. Drömmarnes tid är förbi, handlingens är kommen. I dag

måste denna framtid tillyxas.Man påstod att underverkens tider voro förbi. Man sade att några dristiga språng af menniskoanden, några improviserade hjeltedikter icke mer skulle ega rum. Dessa hånfulla ord stannade plötsligt på de »statsklokes» skälfvande läppar, vid dånet af de franska februarihändelserna, och ta nu till fötterna genom bakporten af deras själar vid de politiska feberskakningar, hvilka alltjemnt genomila den civiliserade verlden!

Tänka vi oss Europas utseende förlidet år i November, (vid riksdagens öppnande) och nu — gå vi dessa få månader tillbaka — hvilken massa ruiner efter krossade välden, bitar af sönderslagna kronor glimmande bland gruset och förstörelsen, öfver hvilka stoftmolnen hvirfla kring! Tänka vi oss ytterligare ett halft år framåt i tiden, — huru skall väl verlden se ut? Skola vi under innevarande år komma att genomlefva ett sekel hvars like verldshistorien ej kan uppvisa? — Allt ger anledning till denna förmodan. Hvad vore t. ex. korstågen och folkvandringarne, mot de idévandringar som i dag ega rum?

Verlden synes intrasslad, obegriplig och motsägande, och dock är orsaken helt enkel? Förhållandet är att tvänne stora tvillingssanningar,*rättvisans jemnlikhet* och *frihetens jemnlikhet* börja i våra dagar vandra omkring midt ibland oss. Så var det icke förr. Fordom ljödo deras röster antingen under oss ur de blodbestänkta grafhvalf, i hvilka statens och kyrkans despoter nedstörtade dessa sanningars bekännare, eller också hördes de endast från tomma luften uppöfver oss, i hvilken skaldernas och filosofernas dimmiga samhällsläror sväfvade kring.

I vår tid deremot hafva rättvisan och friheten likasom tagit kropp och vandra omkring i lifvet; de känna sig hemmastadda i fattig mans koja och inbjudas till rike mans slott. Hvarje folkrepresentation måste följaktligen blifva byggd på principen af fullkomlig rättvisa och frihet *åt alla*. Hvarhelst dessa saknas, bana de sig väg. Idéerna vilja icke längre vänta på tillåtelse att ingå i det verkliga lifvet. De tränga sig på en gång in genom de hittills varande statsrepresentationernas allt för trånga dörrar, sönderbryta och vidga dessa till tempelportar. Idéernas underverk fortfara derför alltjemnt. Regeringar och kaster — individerna — äro icke mer bildningens representanter, det är folket, hvilket i vår tid utvecklar och befordrar civilisationens framgång, och med detsamma är undergöraren.Redan For tio år sedan yttrade Geijer i sitt Litteraturblad följande aningsfulla ord: »Och är det endast barlast, som denna materiella verksamhet skeppar på tidens ström? Står ej dess handelsflagga under skydd af något andligt konvoj-kommissariat? Jag skulle tro, ett sådant har sin hand med i spelet.

Kanalerna, ångbåtarna, jernvägarna, all denna industriens genom verldshandeln mångfaldigade förkofran, hela denna fredliga, jordens alla slägter snart omfattande, gemenskap är det endast varor de medföra? Mig förefaller det, äfven i fråga om tankevexling och tankealstring (ty det förhåller sig på det ideella gebitet, som inom det materiella, att ömsatsen ökar produktionen), mig förefaller det, säger jag, liksom såge man här den nästa *stora* epoken till boktryckerikonstens uppfinning, och en *större*. Hvilken verld af intelligens är ej här i rörelse? Ha ej alla de *praktiska* vetenskaperna här sitt egentliga fält? — I sanning, det båtar föga, att, med tillslutna ögon och föråldrade anspråk, tro sig kunna stämma tidens och lifvets ström? — Nej, här fordras äfven i den moraliska verlden nya källor, eller ett begagnande af de evigt gamla».

Denna *större* epok, hvilken Geijer med snillets inspirerade blick såg skymta, står nu fördörren och klappar på. Industrien och genom den kommunikations-anstalterna hafva alstrat en fysisk verldsförening, hvars omätliga andliga makt och verkan de sednaste verldsbändelserna uppenbarat. Ingen dynastisk nyck, ingen passionerad barnslighet kan numera utöfva förtryck eller förändra verldens utseende. Men hvarje företag deremot, som inom sig bär manligt allvar och känsla för det evigt sanna, sprides med blixtens hastighet öfver verlden, anslår harmoniskt, väcker till lif och handling. *Det är idévandringarnes tid, det är det anliga lifvets verldsförenings-sträfvan som nu pågår.*

Undersökningar öfver splittrade stammars gemensamma ålderdomsminnen och idiomer, i förening med vår tids söndagsbarn, assosiations-andan, hafva gjort tydligt och klart, att hvarje hittills söndradt och outveckladt folk måste sträfva att förskaffa sig lika stor frihet och politisk rätt som dess grannar besitta — med ett ord, att alla stater måste ställa sig på *en linea* inom civilisationens område, för att sedan kunna gemensamt framgå till utveckling och fullkomning. Blir jemnlikhetsprincipen en gång rigtigt genomförd för individerna, skall den

äfvenledes göra sig gällande folken emellan. Jorden blir då en enda federativ stat.I känsla häraf söker också hvarje splittrad folkstam att återförena sig, att koncentrera sin andliga och fysiska kraft i en stor nationell enhet, för att derigenom med ens kunna aflyfta sekelgamla bördor, och med ständigt ökad vextkraft utveckla sig till frihet och sjelfständighet.

Tysklands nationalanda har äfven vaknat, och sträfvar att omgjuta det Tyska förbundets hopzinkade bitar till ett enda helt. Detta företag är stort, är ädelt, liksom hvarje dylik sträfvan; hvarhelst den må uppenbara sig. Tyvärr har Tyskland på samma gång blifvit gripet af en ögonblicklig svindel, och begår i följe deraf ett himmelskriande våld mot Danmark. Samma princip af frihet och rättvisa, som sätter det sjelft i rörelse, söker det bekämpa i Slesvig, och begår der, om vi så få uttrycka oss, brodermord på idéen. Genomglödgadt och hänfördt af den djupt gripande sanningen i dess egen föreningsidé vill det våldföra Skandinaviens. Men icke nog härmed, det ligger en beräkning, en låghet på botten af detta företag. Preussiska konungen vill åderlåta de liberala idéerna, och skaffa Tyskland hamnar för dess kommande förbundsflotta. Posen öfverlemnas åt sitt öde, eller åtminstone fredas svagt för den nyfödda,ungdomligt vilda Polska örnens klor. Slesvig skall borträfvas i stället.

För närvarande gäller det Slesvig allena. I morgon går dock den Tyska invandringen vidare tills den slukat hela Jutska halfön. Hertigen af Augustenborg skall säkerligen skynda att åter bemäktiga sig ön Als, derifrån och från fasta landet skall germanismen öfverhölja Danska öarna. *Danmark skall gå under!*

Redan *det* vore förfärligt, en dödsstöt för oss, men icke nog dermed. Tror man att rörelsen stannar vid Öresund skall man storligen bedraga sig.

För litet hvar är kändt, hvilken mängd af Tyskar som på sednare åren köpt egendomar och bosatt sig i Skåne. Hertigen af Augustenborg har äfven här gått i spetsen, och besitter svensk jord ända uppe i Westergöthland. Hvar tror man att gränsen sättes, när dammen en gång blifvit nedbruten för den öfversvämmande floden? Att Tyskar flytta in och blifva Svenska undersåter, deri ligger visst ej något ondt, tvertom medföra de vanligen arbetsflit och nyare, mer rationella åsigter i landtbruket. Men om Tyskland blir vår grannstat, om större delen af jorden, i våra södra provinser köpes af Tyskar — kan man då låta inbilla sig att dessainvandrare, med deras ursprungliga stora fädernesland straxt bakom, fortfarande vilja betrakta sig som medborgare i det lilla alltmer hopkrympande Sverige?

»Drömmar» — skall man invända — »Tyskarne hafva hållit på i århundraden ensamt med Slesvigs förtyskning och ändock har det ej lyckats.» Hade någon förliden höst yttrat: »Inom kort är det republik i Frankrike,» skulle man höjt på axlarne och svarat: »ja, om hundrade år kanske.» — Nutidens andliga och lekamliga kommunikationsanstalter hafva det med sig att »gamla märken icke mera stå» hvarken i den inre eller yttre verlden.

Nej! öfverallt hvarest en stor nationalitet tränger fram på en mindres område, der går denna sednare under, och i våra dagar sker det mångdubbelt hastigare än förr. Det är äfven derför behofvet af de stora nationella enheterna blir alltmera känbart. Skandinavien kunde också sjelft bli en stor nationalitet, och såsom sådan segerrikt sätta kraft emot kraft. Snart nog är det försent. Får Tyskland fortfarande anfalla detsamma delvis, kommer Skandinavien att stycke för stycke gå under tills ingen makt i verlden skall kunna hejda förstörelsens verk.Just nu är derför ögonblicket inne för Norden att uppträda på verldsteatern som en stat, ett folk. Just nu är tidpunkten inne, att genom förening af Skandinavisk nationalitet bjuda spetsen åt germanismen. Lika stark och oemotståndlig en nation är pär den kämpar för idéer och för sanningen, lika svag är den när den strider för en falsk tankebild eller för slem vinning. Skandinaviens sak är sannerligen en rättfärdig. Danmark har redan gått i strid derför, må det öfriga Norden ställa sig bredvid i ledet och Skandinaviens nationalitet skall segra. Sker denna förening i dag skall Tyskland aldrig få sin vilja fram. Det skall i tid hejdas, hejdadt skall det vakna till besinning, erfara sanningens oemotståndliga kraft i det nordiska kämpataget, erkänna förvillelsen och draga sig tillbaka. Men innan dess, hvilka strömmar af skandinaviskt och germaniskt blod som måste utgjutas! Kraft, mod och vilja derför Skandinaver! sätten en damm, en lefvande damm mot den främmande öfversvämningens flod! Hvad skulle väl Tyskland säga om Skandinavien sökte bemägtiga sig Pomern eller Ost- och Vest-Preussen,

hvilka länder både Danmark och Sverige fordom under århundraden innehaft? Det skulle benämnas en dårskap, ett skurkstreck —icke sant? — Nåväl Tyskland? Tillbaka! — till Eidern välan — men ej en fotsbredd jord på andra sidan! Slesvig är skandinaviskt!

*

Låtom oss — innan vi söka uppge någon probabilitets-kalkyl öfver det förenade Skandinaviens framtida förhållanden — några ögonblick skärskåda hvar och en af de tvänne Skandinaviska statsdelarnes ställning serskildt. Början göra vi med Danmark.

Några få ögonblick voro tillräckliga, tack vare konungens patriotism och folkets enighet, att på fredlig väg afgöra den länge bittert omtvistade frågan: Danmarks omskapning från en envåldsmakt till ett fritt land. Lycka och välgång tycktes sålunda böra uppblomstra i Danmark — men nej! samtidigt hade ett olycksbud inträffat: »Hertigdömena hafva rest sig!»

Ihågkommande det gamla ordspråket: »Gud bevare oss för våra vänner, för våra fiender skola vi nog reda oss», hafva Danskarne icke ett ögonblick velat förhindra Holstein att blifva eller förblifva så Tyskt det har lust till. Men icke så med Slesvig, eller rättare Holsteinarnes och Tyskarnes begär att, i en knapp vänning, nolens volens göra Slesvig — hvarest $^{5}/_{8}$delar ännu talar danska och blott $^{3}/_{8}$-delar tyska — till ett germaniskt hertigdöme. — Att öfverge Holstein var en handling af en storsinnad rättvisa, hvartill endast fria folk äro mägtiga; att öfverge Slesvig hade varit oförlåtlig feghet. Slesvig tillhör nemligen af urminnes tider Skandinavien, och skall med Guds hjelp fortfarande göra det, så framt det annars är något värdt med den Skandinaviska nationalandan.

Danmarks rätt till Slesvig är obestridlig, derom torde väl alla vara ense, hvilka ega någon kunskap om Danmarks äldre historia. Tyskarne sjelfve söka också ej att ådagalägga deras förmenta rätt dertill, utan föredraga, såsom vida beqvämare, att utskrika densamma som ett axiom, hvilket icke skulle behöfva bevisas.

Att så likvisst icke är förhållandet skall, som vi hoppas, till fullo ådagaläggas för de af våra landsmän, hvilka ännu icke äro fullt lugnade i detta hänseende, på det ej Tyskarne må komma i tillfälle att *nichta* deras barnsliga samveten.

I extra bladet till Post- och Inrikes tidningar för den 17 April innevarande år, hvilket på ett sakrikt, klart och öfvertygande sätt redogör för Danmarks historiska rätt till Slesvig,citeras följande ord af Adamus Bremensis (hvilken lefde i det elfte århundradet): »Hamburgs biskopsdöme har i Norden Eiderfloden till gräns, qui fluvius Danos dirimit a Saxonibus (hvilken flod skiljer Danskarne från Sachsarne)». Äfvensom kejsar Otto i sitt privilegium för det år 965 vid Schlei grundade biskopsdömet Schleswig, säger att detsamma ligger »in marca vel regno Danorum (på Danskarnes mark eller rike)».

När Gorm den gamle förföljde den nyss började Christendomens verk i Danmark och för sådant ändamål mördade presterna och nedref kyrkan i Slesvig, kom »Henrik fogelfångare» till hjelp, öfvervann Gorm, tvang honom till fred och utvidgade sitt rikes gränser till Slesvig. Allen berättar härom Se »Haandbog i Fædrelandets Historie med stadigt Henblik paa Folkets og Statens indre Udvikling af C. F. Allen.»: »Samtidig med Ansgars og Remberts Bestræbelser for Christendommens Udbredelse i Danmark regjerede Gorm den Gamle (omtrent 840 till 935). Gorm hadede den nye Lære, som havde trængt sig ind i Riget, og begyndte en grusom Forfölgelse mod dens Rekjendere, som hans christne Dronning Thyra forgjæves sögte at mildre. Kirken iSlesvig blev anden Gang nedreven, Præsterne forjagede og mânge Christne dræbte eller lemlæstede. Den tydske Konge Henrik den Förste, med Tilnavn Fuglefænger, tog sig af de forfulgte Christne og gjorde et Indfald i Danmark, hvorved Gorm blev nödt til at tillade Christendommens Forkyndelse. Derpaa skal Henrik Fuglefänger have oprettet et Markgrevskap mellem Slien og Eider og anlagt en Borg i Slesvig eller Hedeby till Grændsens Bevogtning og de Christnes Beskyttelse. Dette Markgrevskab maa imidlertid kun have været af kort Varighed; thi ikke længe efter blev Volden Dannevirke anlagt, som begyndte lige ved Slesvig. Allerede Godfred, der holdt saa uppmærksomt Öie med Tydskernes Fræmtrængen mod Nord, havde opfort en Vold, det saakaldte Kovirke, til Landegrændsens Beskyttelse; men, da Henrik Fuglefængers tog havde viist Nödvendigheden af et endaa stærkere Værn, paatog

Gorms Dronning, den ædle og förstandige Thyra, sig at anlægge en ny Vold efter en större Maalestak. Fra alle Rigets Provindser samledes Folk, og Arbejdet fuldförtes under Thyras opsigt i en Tid af 3 Aar. Volden, der var opfört af Jord, Tömmer og Sten, var meget höi og havde kun en eneste snæver Port til Gjennemkjörsel; desuden varder paa hver 100 Favne anlagt en stærkt befæstet Borg, og föran var dragen en 10 Favne bred Grav, der vanskliggjorde en Fjendes Nærmelse fra Syd. Denne Befæstning, som kaldtes Dannevirke, begyndte tæt ved Slesvig ved den Bugt af Slien, som bedder Selker-Noor, strakte sig derpaa en Fjerdingvei nordenfor Godfreds Vold i en strækning af 2 Mile hen til Hollingsted ved Treene, der fålder i Eider.» En gammal visaSe »Danske Kjæmpeviser Ældere og Nyere udgivne af Frederik Schaldemose.» sjunger härom:

1. »Danmark deiligst vang og vænge, Lukt med bölgen blaa, Hvor de vakkre voxne drenge, Kand i leding gaa, Mod de Tydske, Slaver, Vender, Hvort mand dem paa tog hensender, En ting mangler for den have, Ledet er af lave.

2. Belt af Guds forsiun ber hegner, Værger fleeste land; Hvad mand under Danmark regner, Ny der værn af vand;

Ingen Nabo, som vil vinde, Tör paa Danmark gaa i blinde; Fik vi ledet hengt tilrætte, Landet skulde vi tætte.

3. Melfar sund os Fyn beskytter, Samt hin höje klint; Indtil Getsör ingen Rytter, Ride skal for svindt; Guldborg sund for Lolland gienner, Öresund vört Sælland tiener, Hvert land har sit eget lukke, Alt maa Jylland bukke.

4. Holster, Vagrer, Lyneborger, Som en skadlig flod, Gjör os Jylland mange sorger, Styrter meget blod; Hvo kand venne slig en vane? Det er skam at lade rane Saa vört fæ, vort gods, formue, Piil vi har og bue.

5. Saa begyndte Dronning Tyre, Ræt kaldt Danebod, Tale till de Danmarks Styre Foresad med mod. Gabed kand vi vel tillukke, Saa vi os ej läder pukke, Af hver fremmed Löbeskytte, Os gjester for bytte.

. . . .

. . . .

13. Efter önske voxte volden, Dannevirke kaldt, Som har mangen törning holden, För den slet forfaldt; Ledet sagde Dronning Tyre, Har vi hengt, Gud vangen hyrde, At den ingen fremmed bryder, Eller hofbud byder.»

Af ofvanstående synes tydligt och ovedersägligt att Slesvig eller som det fordom kallades Sönder Jylland (södra Jutland)ursprungligen tillhörde konungariket Danmark likaväl som Fyen, Seland, Skåne, eller hvilken annan som helst af rikets öfriga provinser. — Lägger man dertill ytterligare den genom århundraden fortfarande språkgemensamheten, nyligen bevisad af Hr George Stephens (i en utmärkt väl skrifven artikel i N:o 14 (93) af Dagligt Allehanda) genom framdragandet af en mängdskråförordningar, köpstadsrätter och lagar från medeltidens början och medium — så torde sista skymten af tvifvel vara förjagad. Af de i nyssnämde artikel uppräknade språkprof tillåta vi oss här citera: »1. Gammal-Nordiska Runstenar och Runinskrifter, några ifrån 10:e och ll:e århundradet».

»3. Valdemar den II:s Jutska lag, gifven år 1240, och hvilken ännu i vissa fall gäller för hela Slesvig ända till Eidern; flere gånger utgifven. Äldsta handskriften häraf bevaras ännu på Flensborgs rådhus och är föga yngre än 1250-talet. Se här ett utdrag (ur företalet) ifrån en pergaments-handskrift af ungefär 1450-talet, i författarens ägo:

Mæth logh skal land byggæs. Æn wildæ hver man orues aff sit egæth, ok lathæ man nyth» i æfiaæth tha thythåe man icke logh vith . . . . ther i thennæ bogh ær Scriwæn a danske mæth hans synærz rath.

Med lag skall land byggas. Men ville hvar man nöjas med sitt eget, och låta alla njuta billighet, då tarfvade man icke lag vidTyskarnes kränkning af all lag, mensklig och gudomlig, genom deras roflystne anfall på Slesvig, bevisar nog att de förstå hvarken språket eller andan i denna sköna mening., ... som i denna bok är skrifven på Danska med hans (k. Valdemars) söners råd.

Svenske män! Kännen J igen dessa genom århundraden klingande toner? — Är det Skandinaviens eller är det Tysklands språk?»

Under medeltidens strider bortgafs Slesvig flere gånger som län till yngre söner af konungahuset, likvisst under Danska konungens öfverherrskap; alldeles som våra egna provinser, hvilka bortskänktes samtidigt under Folkunga-ätten och sednare af Gustaf den förste. Mellan Slesvig och våra provinser var likväl den skillnad, att det förra, genom den sålunda belånade yngre stammens fortgrening, kom i ett mera aflägset förhållande till

Danmark än de sednare till Sverige, emedan våra provinser blefvo lyckligtvis genast åter införlifvade med Svenska riket.

Vid den stora delning af Danmark som Valdemar Seir företog, då hans andre son Erik, som (efter den äldste sonen Valdemars dödande af våda på en jagt 1231) tillika kröntes till konung, fick Skåne, Seland, Fyen och Norra Jutland, erhöll Christopher Laaland och Falster, Knut Bleking och Abel Södra Jutland, d. v. s. Slesvig. Detta län öfvergick den tiden de andra i storlek och värde, och blef också det Erisäple, hvarom den blodigaste striden fördes under påföljande tider.Slesvig hade dittills, som vi veta, utgjort en del af Danska riket, med samma författningar, lagar och språk som i de öfriga provinserna. — Från Abels tid deremot begynte en förderflig strid mellan hertigarne af Slesvig och Danmarks konungar, emedan de förre sökte göra Slesvig till en ärftlig besittning inom deras familj, under det att de sednare med skäl satte sig emot en sådan sönderstyckning af Riket. Hertigarne sökte och funno medhåll af de Holsteinska grefvarne, hvilka naturligtvis önskade försvaga Danmarks välde. Striden slutades, efter en nära hundraårig kamp, med att Slesvig så godt som lösrycktes från moderlandet.

Efter Valdemar Atterdags död 1375 bemägtigade sig de Holsteinska grefvarne Slesvig. Margreta hade, under styrelsen för sin omyndige son Olof, stora stridigheter att utstå, och nödgades derunder öfverlemna Slesvig som län åt den ena af grefvarne, Gerhard den 6:te, som då blef hertig i Sönder-Jylland — och var den förste, hvilken kallades »Hertig af Slesvig.» Alla föregående länsmän hade kallat sig »Hertig af Jylland» eller »Sönder-Jylland.» Gerhard blef likväl fortfarande förpligtad att följaDanska konungen i krig som en trogen vasall, med ett bestämdt antal krigsfolk.Se härom utförligare i Allens »Fædrelandets Historie.»

Med hertig Adolfs död 1459 utslocknade den manliga linien af det Holsteinska Grefvehuset. Denne hertig Adolf var tillika morbroder till konung Christian den förste af Danmark, och hade väsendtligt bidragit till hans väljande. Innan Christian erhöll Danska kronan hade han af Adolf blifvit utsedd till efterträdare, som hertig af Slesvig och grefve af Holstein. Men när det derpå lyckades hertig Adolf förmå Danska Riksrådet att erbjuda kronan åt Christian, öfvertalte han systersonen att afsäga sig alla anspråk på Holstein, och tillika utlofva, att icke en och samma person skulle herrska öfver Danmark och Slesvig. Hvad skäl, som förmådde hertig Adolf till denna handling — om det var de Holsteinska grefvarnes urgamla hat, som ännu en gång gaf sig luft hos den siste ättlingen, och sålunda var troget in i döden, eller andra orsaker — låta vi vara osagdt. Nog af, Christian ansåg sig icke förbunden att hålla, hvad han så obetänksamt gått in på, så mycket mer som — ehvadän grefve Christian af Oldenburg personligen måtte hafva lofvat, i perspektiv på Danmarks krona — Danskarne egde ovillkorlig rätt att fordra af deras konung, att, när den slägt dödt ut som haft »Sönderjylland» till län, detsamma skulle återförenas och införlifvas med Danska riket igen, hvilket det sedan urminnes tider tillhört. Se »Danmarks Historie» af L. C. Muller.

Ty värr egde dock Christian icke nog kraft att motsätta sig Ridderskapet och Prelaterna i Holstein och Slesvig, hvilka skickligt begagnade sig af konjunkturen och aftvungo Christian en »kapitulation» den 1 Januari 1460. I denna förklarades, att ständerna i Holstein och Slesvig hade, af fritt val och utan afseende på hans egenskap af konung i Danmark, valt Christian den förste till hertig och grefve, och kunde, efter hans död, till efterträdare välja hvilket af hans barn de behagade. Klart är, att lika litet rätt Christian förut egt att enskildt till hertig Adolf utlofva Slesvigs söndring från Danmark, lika litet egde han sedermera att i Adelns och Prelaternas händer bortlemna icke hans, utan Kronan Danmarks rättigheter. — Men så har det fordom varit med konungarne!Ludvig den XIV:s utrop: »l'état c'est moi», hafva de troget tillämpat, och derför behandlat provinserna som »ficher» vid deras krigiska hazardspel.

Denna Christian den förstes af dynastiska bevekelsegrunder orsakade efterlåtenhet bärer nu bitter frukt. Den ofvannämnda kapitulationen är nemligen just det, som hufvudsakligen lägges till grund för Tyskarnes anspråk. Egde Holsteinska ständerna rättighet att föreskrifva villkor för deras införlifvande med Danmark, må vara, sä egde deremot de Slesvigska icke den ringaste rätt dertill. Här har man derför om någonsin skäl att upprepa Kellgrens ofta citerade ord: »Förbannelse på dens mull, som först tackade för en Nåd, då han åtnjöt en Rättvisa!»

Förbannelse öfver Christian den förste, som lät föreskrifva sig villkor, och som en nådegåfva mottog hvad han

som konung af Danmark egde rätt att fordra!

Denna af Christian den förste tillvägabragta förening blef likväl af kort varaktighet. Redan 1490 deltes hertigdömena i de Gottorpska och Segebergska delarne, och landet blef sålunda åter söndradt, tills slutligen Fredrik den fjerde 1721 tog hela Slesvig i besittning ochhyllades med sig och sina efterkommande till suverän. Såväl England (i garanti-akten af den 26 Juli 1720) som Frankrike (i garanti-akten af den 18 Augusti samma år) hafva tillförsäkrat Danmark besittningen af Slesvig för evigt.

»Rysslands garanti Se »Extra-Blad till Post- och Inrikes Tidningar» för den 17 April. är lemnad uti dåvarande Storfursten Pauls renunciations-akt af den 31 Maj 1773, hvaruti han för sig och sina arfvingar, till förmån för konungen af Danmark och dess kron-arfvingar, helt och hållet afsäger sig alla anspråk på Slesvig, som för evig tid af Danska konungahuset skall såsom egendom besittas, innehafvas, åtnjutas och nyttjas, och förklarar, att han och hans arfvingar hvarken sjelfve skola handla deremot eller tillåta att genom andra deremot handladt varder. Det är väl att märka, att uti den af storfursten Paul under samma dag utfärdade renunciations-akt på den storfurstliga andelen af Holstein, denna afsägelse sker till förmån för konungen af Danmark och dess *manliga afkomlingar,* hvaremot Slesvig förklaras tillhöra samme konung och dess *kron-arfvingar*. Detta bevisarbäst ett erkännande från furstliga Holsteinska husets egen sida, att Slesvig var *Danskt* och Holstein åter *Tyskt*. Annat har konungen i Danmark aldrig påstått. Sannt är, att numera större delen af jordegare och invånare i södra Slesvig är Tyskar eller af Tysk stam, samt att Tyska språket der nästan uteslutande talas, hvaremot norra och vestra Slesvig bebos af Danskar, som bibehållit deras ursprungliga språk; men aldrig har inflyttning af en främmande stam ansetts tillräcklig, för att förändra landets nationalitet. Ej heller är konungens af Danmark afsigt att göra Slesvig till en fullkomligt Dansk provins; han har lofvat detta hertigdöme en särskild konstitution och särskild förvaltning; men han kan icke — och Danska nationen kan icke — med liknöjdhet se, eller utan att våga ett hjeltemodigt motstånd, tillåta, att Tyskland genom ett maktspråk förklarar Slesvig för Tyskt: ett ogrundadt och obefogadt anspråk, hvaremot hela Danmark reser sig som en man, och hvilket en stor del af Slesvigs befolkning aldrig frivilligt skulle underkasta sig.»

Vi hafva nu i korthet genomgått de historiska rättsförhållanden, hvilka hufvudsakligen ligga till grund för Danskarnes och Tyskarnesömsesidiga påståenden och anse oss icke behöfva i minnet återkalla sednaste tiders åtgöranden i den Slesvigska frågan. Såväl under Fredrik den sjette som Christian den åttonde fick det Tyska proselytmakeriet, som vi alle veta, fritt och ogeneradt tillvexa. — Professor Claussen skildrar detta i följande skarpsinniga ord:

»*Dersom* der viste sig en bestemt Retning til, for *Holstens* Vedkommende, at lade Landet fremtræde i den dobbelte Stilling, og sætte det i fuldstændig Besiddelse af Alt, hvortil det som tydsk Forbundstat har Ret eller Adkomst, og derimod, for *Slesvigs* Vedkommende, at lade Modsætningen til de tydske Forbunds-Vilkaar træde frem, f. Ex. i Frihed for Censur og for saamange for Folkefriheden trykkende Bestemmelser, i de administrative Forhold at knytte Landet nærmere til Kongeriget, og, forsaavidt som der fra Slesvigs Side maatte være Adkomst til særegne Institutioner, at lade dette Særegne træde frem fuldtsaavel ligeoverfor Holsten som for Danmark: da vilde man formodenlig dömme, at dette er den Retning, som *en virkelig dansk Politik* nödvendigen maatte indslaae, d. v. s. en Politik, som ikke nöiedes med at lade den historisk begrundedestatsretlige Adskillelse mellem begge Hertugdömmer henstaae som theoretisk Sætning, men sögte at gjöre den til historisk Sandhed og Virkelighed, ved at drage Grændsen skarpt og bestemt. Thi kun herved, som det synes, vilde det være at forebygge, at Sammenstödet imellem dansk Statshöihed og tydsk Forbundsmagt nogensinde kunde udstrækkes ud over Holsten, og fremdeles vilde kun herved Forsög være afskaaret paa, under muligt indtrædende ugunstige Forhold at före Arvestrids-Spörgsmaalet över ogsaa paa Slesvigs Enemærker. Derimod — *dersom* Historien viste en Bestræbelse i modsat Retning: til at drage det egenlig dybe Grændseskjel ikke ved Eideren, men ved Kongeaaen, saasom ved Toldgrændse, til altsaa at fjerne Slesvig mere og mere fra Kongeriget, og derimod at knytte det altid fastere til Holsten, deels ved fælleds Byrder, f. Ex. Censuren, deels ved fælleds Overbefalingsmænd, Collegier og Domstole: da förekommer det mig, at en saadan Politik maa, betragtet fra

dansk Synspunkt, kaldes *reen ubegribelig*. Thi seer det ikke dog virkelig ud, som om man efterhaanden vilde skatte den Betragtning Indgang baade i Indbyggernes egne og i Fremmendes Öine, at Slesvig överfor Kongeriget indtager enselvstændig Stilling, med Holsten derimod er væsentlig Eet?» — —

»Hvor i een og samme Stat tvende Nationaliteter staae över for hinanden, som begge befinde sig paa et saadant Trin af aandelig og literair Udvikling, at der ikke kan være Tanke om, ved retmæssige Midler at faae den ene eller den anden gjort saaledes overveiende, at en sproglig og national Eenhed — i politisk Henseende vistnok et stort Gode — kunde opnaaes, der maa det nödvændigt blive Opgaven, at tilveiebringe et fredeligt Naboskab, ved at Stille begge saa lige i Rettigbed og Værdighed, at Anledning til Skinsyg og fjendtlig Rivning falder bort.

»Det er i Slesvig, at den danske og den tydske Nationalitet saaledes staae över for hinanden, den förste stöttende sig til Danmark og det övrige Skandinavien, den anden til Holsten og det övrige Tydskland. *Dersom* den danske Nationalitet her kunde paavises som den begunstigede, den tydske som den tilsidesatte, da vilde det være en Uret, som vistnok ikke kunde forsvares, men som derimod vel kunde forklares, paa Grund af den politiske Interesse ved at knytte Slesvig til Danmark ved Hjælpaf det naturligste og stærkeste Middel, den fælleds Tunge og Nationalitet; ligesom det kan forklares, at de gottorpske Hertuger i sin Tid af den Grund fore voldelig frem imod Danskheden i Slesvig. Naar man *derimod* seer de nationale Forhold i det, oprindeligt langt overveiende danske, Land anlagte og ordnede i en ganske modsat Retning; naar man i nogle Egne seer danske Menigheder henlagte til tydsk Kirke og tydsk Skole, i andre vel seer danske Skoler og danske Kirker, men hvortil de danske Skolelærere og Præster ere dannede i tydske Læreanstalter og beskikkes efter tydske Autoriteters Indstilling; naar man seer de höiere Underviisningsanstalter i Landet, hvorfra den hele toneangivende, i Verden gjældende, paa Forholdene indvirkende Dannelse gaaer ud; at være uden Undtagelse tydske, seer Uddannelsen til den administrative Embedsvei udelukkende henlagt til det reen tydske og anti-danske Universitet i Kiel; naar man saaledes seer alle Höidepunkter, i aandelig og i statsborgerlig Henseende, tydske, seer Danskheden repræsenteret ved et talende og hörende Folk, Tydskeden ved en intelligent, en skrivende, en procurerende og regerende Embetsstand: staaerman da ikke ätter, ligesom hist, ved en politisk Ubegribelighet?» »Ved Thronskiftet 1848, af H. N. Clausen.»

Blottandet af de dynastiska intriger, hvilka under förra regeringen egde rum, skulle dock ganska fullständigt kunna lösa denna »politiska obegriplighet.» Christian den åttondes enkedrottning — Carolina Amalia — är syster till hertigen af Augustenborg, och denne man var länge — tyvärr, alltför länge — styresman och ståthållare i hertigdömena! Augustenborgarens äregirighet och dynastiska planer samt Christian den åttondes slägtkonsiderationer har Danmark i närvarande stund närmast att tacka för den pågående kampen.

Nåväl! skall denna himmelskriande, ur den lägsta egennytta härflutna orättvisa fritt och obehindradt få ega rum? Skola furstarnes sjelfviska planer här räcka hand åt det Tyska folkets förvillelse, beröfva Danmark först och främst Slesvig och sedan det öfriga af den Jutska halfön?

Striden gäller Danmarks existens. Utgången af densamma är dess vara eller icke vara. Ögonblicket är inne att bestämma om det skall förblifva Skandinaviskt eller ej. Danmark kanej ensamt motstå Tyskland; Skandinavien kan det. Vidgas striden till en kamp mellan nationaliteter, då är Danmark räddadt. Skandinaviens storhet och framtid äfvenledes.

Dertill fordras dock snar hjelp — intervention af Sverige.

*

Sverige befinner sig lyckligtvis för framtiden, olyckligtvis för det närvarande, i en stor inre kris. Det sekler gamla, fyrdelta representationssättets oduglighet har länge påkallat genomgripande förändringar, Tidsenlig reform är derför Nationens enstämmiga lösen. Under decennier har frågan bearbetats fram och tillbaka, dels i strid för, dels i strid med privilegier och prerogativer. Innevarande riksdags tynande lif, (att börja med), visade tillräckligt, dels med hvilken total likgiltighet, misstro och hopplöshet nationen följde representationens åtgörande, dels att dessa föråldrade former ohjelpligen lågo i själtåget, så att, om icke snar förändring inträffade,

all lifsverksamhet skulle af sig sjelf upphöra. Uppvaknandet måste bli revolution.

Då uppträdde Reformvännernas sällskap.

Genast i början af dess verksamhetinträffade en handling af stor betydenhet, från hvilken man, i förening med beslutet att uppmana till filial-afdelningars upprättande i landsorterna, kan de facto datera Svenska representationens pånyttfödelse. Det var när Reform-vännerna, hvilka hittills uteslutande bestått af frisinnade män inom den gamla representationen, beslöto att äfven orepresenterade kunde få inträda i sällskapet, till gemensam öfverläggning om den stora angelägenheten. — I samma stund var frihetens och jemnlikhetens princip, likt den i kopparkistan inneslutne anden i »Tusen och en natt», med ens befriad ur förtrollningens band, och utvecklade sin gigantiska gestalt, omstrålad af framtidens vid horizonten uppstigande sol.

Ty värr splittrades sällskapet det oaktadt i den så kallade Minoriteten och Majoriteten, till hvilken söndring måhända intetdera af partierna saknar skuld, och utarbetade hvar för sig ett representations-förslag. Intetdera tillfredsställer dock frihetsvännen ur fullt rationell synpunkt. — *Arbetsklassen* blir i dem, om icke i theorien, dock i tillämpningen utesluten från all delaktighet i representationen. Detta är ett väsentligt misstag.

Striden föres icke mer i vår tid mellanBörds-aristokrati och Penning-välde, icke ens mellan den högre och den lägre medelklassen. Striden gäller alla dessa sins emellan oense samhälls-elementer å ena sidan, och arbetsklassen, folket jemte proletärerna å den andra. Inrymmer man i tid åt folket — som, säge hvad man vill, dock utgör *folket* — politiska rättigheter, (genom hvilka de menskliga först erhålla deras komplettering) — *då* framkallar man en statslifvets fredliga jätteutveckling. — Gör man det icke, utan så godt som *tvingar* massan att ingå förbund med proletärer och kommunister — skylle man sig deremot sjelf för följderna!

Regeringens proposition i ämnet är ännu, när detta skrifves och lägges under pressen Den första Maj., att förvänta. Den afvaktas af alla partier och menings-nyanser med yttersta otålighet. Mer eller mindre gynsamma omdömen hafva redan gifvit sig luft.

Att här på förhand ingå i några prohabilitetskalkyler och af dem draga slutsatser, dertill sakna vi tid och förmåga, helst som representationsfrågan endast fragmentarisk ingriper ivårt ämne: Sveriges framtid sedd i stort, som ingredierande del af Skandinavien. Temligen afgjordt torde dock kunna anses, såväl ur speciellt Svensk, som Skandinavisk synpunkt, att en *snar* lösning af frågan är framför allt af nöden. Den är nödvändig, om vi skola undvika inbördes, *ohjelplig* förbittring och söndring partierna emellan, om »Vendettan» icke förr eller sednare skall blifva inhemsk äfven hos oss. Den är nödvändig för våra slumrande materiella och sociala krafters utveckling, välbehöflig under den andliga och merkantila kris som nu öfvergår Europa, Den är slutligen nödvändig, på det vi med samlad, koncentrerad styrka må kunna uppträda i den stora pågående Skandinaviska frågan.

*

Vårt Carthago delenda est, till hvilket vi ständigt återkomma, är, som läsaren redan känner, Tyskarnes förjagande från Slesvig, emedan den närvarande striden, vi äro derom djupt öfvertygade, ovillkorligen skall medföra Skandinaviens framtida storhet eller undergång.Sedan vi till Dagligt AllehandaSe Dagl. Allehanda för den 17 April. insändt ett, med initialbokstafven K. undertecknadt, »Skandinaviskt stridsrop» har den åsigt, som deri började uttala sig, i åtskilliga tidningar utgjort ämne för bittert klander, äfvensom för varma sympathier. Bland de sednare har en samtidig insändare i Aftonbladet genialiskt och vältaligt redogjort för de moraliska bevekelsegrunder Sverige eger att intervenera. En annan, enligt hans egen uppgift — militär, har i Dagligt Allehanda klart och åskådligt beräknat: »chanserna for en lycklig utgång» af ett krig med Tyskarne. Slutligen har ännu en insändare i Dagligt Allehanda d. 2 Maj, (samma dag dessa rader skrifvas) jemnte några varma ord, för hvilka vi här begagna tillfallet att å den goda sakens vägnar uttrycka vår tacksamhet, direkte uppmanat oss att närmare framhålla de vådor Sverige vore utsatt för i händelse Germanismen toge öfverhand.

Till någon del hafva vi redan i det föreregående sökt förekomma hans önskan, och taga oss ytterligare friheten utveckla ett redan af insändaren påpekadt skäl för en Svensk intervention.Ett af Sveriges och Skandinaviens

framtida, af naturen och läget utstakade mål måste blifva att uppträda *som en af Europos stora sjömakter*. Detta blir så mycket nödvändigare, som industrien och kommunikations-anstalterna allt närmare förena Skandinavien med det öfriga Europa. En lifsfråga måste då blifva, att genom en tillräckligt öfvervägande sjömakt dels förbinda Skandinaviens spridda länder, och derigenom åstadkomma en koncentrerad reagerande kraft, dels att, efter behag och till nationalindustriens förkofran, kunna rigta och leda verldshandelns stråkvägar hvarthän och hur man sjelf finner med intresset öfverensstämmande. Lika vigtigt som det är för England, är det fördenskull äfven för oss, att Tyskland ej kommer att uppträda som någon öfverlägsen sjömakt i Östersjön. Tänka vi oss Tysklands läge i medelpunkten af Europa, med flottor i Medelhafvet och Östersjön och landet genomkorsadt af jernvägar, samt derigenom förmåga att förena hela nationens kraft på hvilken punkt den behagar — så frågas: hvart tar då vår handel vägen, våra fabriker, våra bergverks- och trädvaruprodukter — hvart taga vi sjelfva vägen? — Allt, allt skall nedtryckas, uppslukas och försvinna för öfvermakten. Skandinavisknationalitet skall derefter stå qvar i verldshistorien som ett rikt *minne* allenast, som ett lysande norrsken öfver kommande dagars nattliga tystnad.

Men ännu är ej allt förloradt, ännu eger icke Tyskland denna öfvermakt, ännu är Skandinavien oförsvagadt. Må det uppträda och sätta en gräns för roflystnaden genom skyddandet af sina egna! — Dertill fordras dock en stor kraftyttring — en förenad intervention af Sverige och Norige.

*

Norge har, alltsedan 1814, varit förenadt med Sverige under samma konung, och dock varit ett vildt främmande land. Fördomens och misstrons isklädda fjällar reste sig genast mellan Norrmännen och oss, och stängde utsigten. Glaciererna hafva sedermera endast småningom smält undan.

Redan erkännandet af ett fel förutsätter en sinnesstämning som förtjenar förtroende. Detta lägga vi våra Norrska bröder på hjertat, då vi här ej tveka att för vår del rent ut erkänna: att första felet och orsaken till detta olyckliga missförstånd hufvudsakligen legat hos oss Svenskar. Vi kunde nemligen icke vänja oss af med tanken, att Norge var ett eröfradt land.Antagom att så verkligen var — hvilket dock ingalunda kan bevisas, emedan föreningen försiggick innan hela Norge blifvit underkufvadt, innan striden hunnit blifva nationell — men antagom detta! Månne, när denna förening det oaktadt för båda nationernas framtid lyckligtvis kom till stånd — det då var klokt eller grannlaga af Sverige att oupphörligt framkomma och såra med påminnelser om denna eröfring? Månne det var rätt att jemnt och beständigt låta Norrmännen få höra: att det var af *nåd*, för att icke säga släpphändighet, de erhållit deras konstitution, att *vi* kunnat göra hela Norge till en Svensk provins om vi velat, liksom Skåne, Halland och Blekinge — med ett ord, att underhålla dem med all den jargon, som hvarje tjuguårig yngling eller trettiårig man säkerligen påminner sig från sin barndom? — Egoismen förbisåg att Sverige icke var så öfvervägande stort att något införlifvande skulle kunna gå för sig, och var äfven ur stånd att fatta, huruledes föreningens band skulle på längden, vida fastare, ädlare och varaktigare än alla inkräktningar, sammanbinda och lyckliggöra de båda länderna.

Med ett ord — Gud skall veta att vi gjorde Norge tacksamheten ganska tung!Hvad under då, om Norge ansåg sig dermed vara denna tacksamhet alldeles qvitt, och i stallet lät all en stats-parvenys ömtålighet om sin värdighet, all en sjelfständig andes misstro och vaksamhet mot verkliga eller inbillade ingreppi dess rättigheter, vakna hos sig och slå rot?

Att denna misstro och ömtålighet sedermera ofta urartat till krass egoism och motbjudande råhet i våra unionsförhandlingar blir deremot alltid ett stort fel hos Norrmännen.

Men ifrån första början, vi upprepa det ännu en gång öppet och ofördäckt, var dock felet vårt. Denna sanning har ännu blott lösligen uttalats, men i samma mån tvedrägtens tider försvinna i fjerran, skola tidsbilderna gruppera sig och sålunda lämpa sig till en öfverblick i taflor; hvad vi här vågat uttala skall inom kort af hvar man inses och erkännas.

Den ömsesidiga afvogheten gick ty värr ända derhän under Carl Johans sednaste regeringsår, att hvarhelst Svenskar eller Norrmän träffades, hemma eller i främmande land, iakttogo de en tyst observation på hvarandra.

Blotta namnet Norrman eller Svensk var stundom tillräckligt att sätta personer i ett främmande och spändt förhållande, hvilkaannärs med högaktning och vänskap skulle närmat sig hvarandra.

En helt ny epok inträdde med Konung Oscars thronbestigning och den uppvexande Skandinaviska idéen. De koncessioner hvilka nu i följe af båda blefvo gjorda, uttryckande ett verkligt erkännande af Norrmännens rättighet och jemnlikhet som en sjelfständig nation, hafva märkbart till vår fördel förändrat sinnesstämningen i Norge. Ja! det uttalar sig för närvarande hos våra Norska bröder — åtminstone hafva *vi* personligen gjort denna erfarenhet — en hjertlighet, en öppenhet och framför allt en rättframhet, som på oss gjort ett djupt in- tryck, och helt och hållet läkande lagt sin hand på det fordna såret.

Det återstår nu oss Svenskar, att förbli värdiga segern öfver oss sjelfva, öfver vår nationalfåfänga, att visa oss vilja göra ej blott det rätta för det rättas skull, utan äfven möta hjertlighet med hjertlighet. Må vi täfla med hvarandra att räcka Norrmännen handen, icke till försoning, ty den är i sjelfva verket jemnårig med den Skandinaviska idéen, utan till vänskap och broderskap för framtiden!

Norge å sin sida har nu ett tillfälle — som aldrig återkommer — att visa sitt innerstahjertelag mot Sverige, mot Danmark, mot Skandinavien — och, med detta, mot sig sjelft.

Norske män och bröder! Danmark hotas nu med en ögonblicklig, Norge och Sverige med en aflägsnare undergång. Kunnen J tro, i en tid då hvarken idéen eller förtrycket vet af några Pyreneer eller Alper, att Seveberget blir en oöfverstiglig fjällmur? Viljen J sätta blott en enda dagsresa för den svart-guld-röda flaggan, för beväpnade ångfartyg mellan er och Germanien? — Och framförallt — kunnen J tillåta att era bröders blod förrinner, att deras verop dö hän i tidens stormar? — Nej! nej! — det vore att såra er ånyo!

Välan! Låtom oss förenade ila till våra Danska bröders bistånd och hjelp! Vi hafva förut handlat, verkat och left tillsammans — låtom oss nu, om Gud så vill, också tillsammans dö för Skandinavien!

*

Det förestår en stor drabbning mellan Öster och Vester. Friheten och civilisationen ega England och Frankrike till förposter, och, bakom dessa, det i politisk och industriell frihet jättelikt utvecklade Nord-Amerika. Österrike och Preussen, hvarest absolutismens fjettrar numera äro brutna, hafva länge varit avantgardet åt Ryska sjelfherrskarens halfvilda Kossacker, hvilka åter rekryteras från det bakom liggande Asiens horder. Skandinavien kan och bör, genom sitt läge mellan dessa krafter, spela en rôle i kommande tiders verldshistoria. För att verkställa detta, måste Skandinavien ovillkorligen koncentrera sig, sammansmälta, likt alla andra folkslag i våra tider, till en enda stor nationell enhet. Skandinavien måste tillika bli en stor sjömakt, hvars flottor, likt de gamla Skandinaviska vikingarnas, skrefve lagar, om icke på verldshafvet, åtminstone i Östersjön.

I samma ögonblick Dansk, Norrman och Svensk känna sig strida för samma mål, samma nationalitet, i samma ögonblick en täflan kommer att uppstå, icke om hvilken som är bäst, Svensk, Dansk eller Norrman, utan om hvilken som är bästa Skandinaven — i samma ögonblick har föreningen »provisoriskt» försiggått.

Huruledes denna förening permanent skulle komma till stånd, antingen som federativ Republik eller federativ Monarki under en spira, det lemne vi åt den aflägsnare framtiden att afgöra. En närmare gå vi innan dess till mötes.

Hafva Svensk, Dansk och Norrman en gång väl kämpat tillsammans för Skandinaviens frihet och sjelfbestånd, är otänkbart att dessa trenne folk icke äfven för framtiden skola betrygga deras sjelfbestånd.

Såsom en omedelbar följd af en lyckligt slutad intervention, antaga vi derför ingåendet af en off- och defensiv allians mellan de trenne länderna, gemensamt anordnande af diplomatiska angelägenheter, af kommunikations-anstalter, post-, tull- och myntväsendet, m. m.

En permanent Skandinavisk kommitté, för att utarbeta förslag till homogenité i de olika stats-förhållanderna, borde etableras i Götheborg, hvilken stad, jemte ett litet omkring-liggande territorium, skulle förklaras för Fristad, för gemensam Skandinavisk egendom.

På detta sätt skulle den nyss i kommande sekler förlagda drömmen om Skandinaviens förening inom kort kunna utveckla sig till verklighet.

*

Vi hafva nu, så godt den korta tiden tillåtit, sökt utveckla den pågående stridens närmaste följder till lycka eller undergång för Skandinaviens framtid. Vi hade önskat, för sakens skull, att detta skedt af en mera öfvad hand, att denna hand blifvit förd af en större förmåga. Måtte dock — oaktadt de brister hvilka vidlåda dessa improviserade rader — genom dem några tvifvel kunna skingras, någon slumrande likgiltighet väckas, mod ingjutas i ett vacklande sinne, måtte de bidraga till ökande af den Skandinaviska opinionens mot Tyskland framrullande lavin!

Först och sist, Svenske män och medborgare! Lyssnen ej till de »falske Profeter»! Lyssnen ej till dem, som spå olycka af en god, en rättfärdig handling!

Hvad äro de krigskostnader och det Svenska blod, som skulle offras, mot det guld och de tårar, som annars framdeles komma att utpressas af Sverige? Det som nu sker, är en kraftyttring af en fri och sjelfständig nation, för att blifva det ändå mera; det som framdeles skulle ske vore endast ett fruktlöst dödsarbete.

J, som i dag gifven anslag och rådslag, besluten öfver krig och fred — Sveriges Ständer och Regering! — Besinnen er, innan J förbesparingen af en lumpen penning säljen edra sonsöners blod! Besinnen er, innan J öfvergifven Danmark åt sitt öde, för att icke blottställa er sjelfva! Hvilken fader, make eller broder hafven J sett öfvergifva sina kära när de lida, af fruktan att deras sjukdom kan smitta? Nåväl — gälla ej samma moraliska band för staten som för individen?

Välan, Skandinaviska män och bröder! Snar handling! Vapen och handling!

Lefve ungdomlig storsinthet och kraft!

Lefve Danmark! Lefve Skandinavien!